

PRZEDMOWA

Drogi Czytelniku!

Oficyna Wydawnicza POLCEN oddaje do Państwa rąk kolejną 5. pozycję z serii przepisów „Z prawem co dnia” – **BHP w budownictwie – przepisy z komentarzem**, wydanie 3. Książka zawiera ujednolicone teksty przepisów ustawy: *Kodeks pracy z 26 czerwca 1974 r. (wyciąg)* oraz sześciu rozporządzeń: *w sprawie ogólnych przepisów bhp, bhp podczas wykonywania robót budowlanych, bhp przy pracach transportowych, bhp przy maszynach budowlanych i drogowych, bhp przy remontach i konserwacji sieci kanalizacyjnych, bhp w oczyszczalniach ścieków* – według stanu prawnego na dzień 1 marca 2021 r. Autorką komentarza jest mgr inż. Grażyna Świdorska – wieloletni inspektor pracy w Państwowej Inspekcji Pracy, od dawna zajmująca się bezpieczeństwem i ochroną zdrowia pracowników, wykładowca na kursach przygotowujących do egzaminu na uprawnienia budowlane.

W niniejszym wydaniu książki wprowadzono niezbędne zmiany w aktach prawnych wynikające z nowelizacji przepisów związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy. Zaktualizowano przepisy prawa w dziedzinie bhp, które zostały zmienione w ciągu ostatnich 3 lat.

- Zaktualizowano *Kodeks pracy*. Od 2015 r. wprowadzono aż 30 zmian w ustawie, które zostały uwzględnione w niniejszym wydaniu książki. **Najnowsze zmiany dotyczą odpowiedzialności za wykroczenia przeciwko prawom pracownika i są związane z poprawą skuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych.**
- Zaktualizowano rozporządzenie *w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy ręcznych pracach transportowych*, a w nim m.in. wymagania dotyczące ręcznego przemieszczania ciężarów w przypadku możliwości wystąpienia zagrożenia, zwłaszcza urazów kręgosłupa pracowników. Np. masa ręcznie przetaczanych przedmiotów po terenie poziomym o twardej, gładkiej nawierzchni nie może przekraczać 200 kg na jednego mężczyznę i 80 kg na jedną kobietę.

- **Zaktualizowano rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych. Zmieniono załącznik nr 1, w którym wymienia się maszyny i urządzenia techniczne, przy pracy których wymagane jest odbycie szkolenia i uzyskanie pozytywnego wyniku ze sprawdzianu, oraz załącznik nr 2 zawierający wzór książki operatora.**

W wydaniu 3. dodano nowy rozdział poświęcony obowiązkowi kierownika budowy w dziedzinie bhp w czasie zagrożenia pandemią wirusa SARS-CoV-2.

W odróżnieniu od poprzednich pozycji z serii w niniejszej książce dotychczasowe wprowadzenie umieszczone na początku publikacji zostało zastąpione komentarzem znajdującym się we wstępie aktu prawnego oraz pod wybranymi jego fragmentami. Umożliwia to bardziej precyzyjne omówienie i skomentowanie problematycznych zagadnień. W obrębie komentarza Czytelnik znajdzie również **ok. 70 pytań egzaminacyjnych na uprawnienia budowlane z zakresu bhp**. Teksty aktów prawnych zostały zamieszczone w ramkach w celu łatwiejszego odróżnienia ich od fragmentów komentarza.

Zgodnie z ustawowymi wymaganiami w *Kodeksie pracy* określone zostały prawa i obowiązki pracowników i pracodawców. Do pracodawcy należy obowiązek zapewnienia pracownikom bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, to on bowiem ponosi odpowiedzialność za stan bhp w zakładzie pracy. Niniejsza książka przeznaczona jest dla:

- wszystkich uczestników procesu budowlanego,
- inwestorów, projektantów, kierowników budowy,
- specjalistów i studentów kierunków związanych z budownictwem i architekturą,
- osób przygotowujących się do egzaminu na uprawnienia budowlane.

Więcej informacji znajdą Państwo na stronie: www.polcen.com.pl.

WYDAWCA

WPROWADZENIE

Proces pracy, aby był efektywny i przyniósł zamierzone rezultaty, wymaga ustalenia określonych norm, reguł postępowania, procedur, które powinny sprecyzować wzajemne stosunki między uczestnikami tego procesu. Biorąc pod uwagę bezpieczeństwo pracy, normy i wszelkie procedury powinny mieć na celu przede wszystkim ochronę życia i zdrowia wykonawców/pracowników. W używanym w Polsce pojęciu „bezpieczeństwa i higieny pracy” mieści się nie tylko ochrona życia i zdrowia pracownika, lecz także szeroko rozumiana ochrona ludzkiej zdolności do pracy.

Pracujący człowiek poddawany jest różnorodnym oddziaływaniom środowiska pracy, które wpływają mniej lub bardziej szkodliwie na jego zdrowie i zdolność do pracy. Jej ochrona jest przedmiotem zainteresowania wielu dyscyplin naukowych, a także administracji państwa. Normy prawne są po to, aby zapobiegać sytuacjom zagrażającym obniżeniu tej zdolności.

W przyjętej w 1997 r. Konstytucji RP prawo do bezpiecznych warunków pracy zostało określone w odrębnym art. 66 ust. 2: *Każdy ma prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Sposób realizacji tego prawa oraz obowiązki pracodawcy określa ustawa.* Tworząc postanowienia w tym zakresie, brano pod uwagę wiele uregulowań, ale przeważały socjalistyczne postanowienia wynikające z europejskiej Karty Praw i Wolności. W rozdziale III Karty „Prawo do bezpiecznych warunków pracy” w art. 31 zaproponowano państwom członkowskim Unii Europejskiej zapis: *Każdy ma prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Zakres tego prawa określa ustawa.* Polska, pomimo że w 1997 r. nie była jeszcze członkiem UE, przyjęła w Konstytucji sformułowanie prawie identyczne.

Na podstawie art. 66 Konstytucji uchwalona została ustawa *Kodeks pracy* (z dnia 26.06.1974 r.), która realizuje prawo do bezpiecznych warunków pracy, a w niej w szczególności dział X „Bezpieczeństwo i higiena pracy”. Zawarte w dziale X k.p. postanowienia są rozwinięciem i uszczegółowieniem art. 15 działu I Rozdziału II „Podstawowe zasady prawa pracy” – *Pracodawca jest obowiązany zapewnić pracownikom bezpieczne i higieniczne warunki pracy.*

Po zmianach (w latach 1974–2021) postanowień ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – *Kodeks pracy* został opublikowany w Dz.U. z 2020 r. poz. 1320 tekst jednolity. Zmiany warunków bezpiecznej pracy i postanowień je regulujących uwzględniono w niniejszym poradniku. Dotyczy to także postanowień przepisów wydanych jako akty wykonawcze do *Kodeksu pracy*.

Spełnienie obowiązków pracodawcy w dziedzinie bhp jest niezbędne dla bezpieczeństwa pracy, ochrony życia i zdrowia pracowników oraz wszystkich wykonawców robót budowlanych, bowiem za stan bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie pracy odpowiada pracodawca (każdy – bez wyjątku). Ta odpowiedzialność jest niezależna od rodzaju pracy i prowadzonej działalności, jak również podstawy prawnej, na jakiej zatrudniona jest osoba świadcząca pracę (dotyczy to także uczniów, studentów, osób zatrudnionych na umowy zlecenia, osób świadczących pracę w ramach prac społecznie użytecznych itp.). Obowiązek zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy rozciąga się nie tylko na teren zakładu pracy, ale również na inne miejsca wyznaczone przez pracodawcę do wykonywania pracy. Odpowiedzialność za wypełnienie obowiązków bhp ma charakter niepodzielny. Oznacza to, że pracodawca nie może scedować tych obowiązków na inne podmioty, nawet za ich zgodą.

Obowiązki pracodawcy w dziedzinie ochrony zdrowia i życia pracowników określają nie tylko przepisy *Kodeksu pracy* i aktów wykonawczych, ale również inne źródła poza kodeksowe. Trzeba również pamiętać, że zasady bezpieczeństwa pracy to również wszelkie prawidła i reguły wynikające z doświadczenia życiowego i wiedzy przeciętnego pracownika.

Rozwój technologiczny i osiągnięcia nauki powodują, że konieczne jest stałe zaangażowanie pracodawcy w dobór i wdrażanie takich technologii poprawiających warunki pracy. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 kwietnia 1968 r. (II PR 363/68): *Nie można traktować statycznie obowiązków pracodawcy w zakresie zapewnienia pracownikom bezpiecznych warunków pracy, ponieważ treść tych obowiązków ulega zmianom w miarę postępu nauki i techniki. Stąd śledzenie zdobyczy postępu technicznego stanowi nieodłączny element działalności każdego pracodawcy.*

Obowiązki kierownika budowy w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie zagrożenia pandemią wirusa SARS-CoV-2

Kierownik budowy (każdy kierownik, który organizuje pracę grupie pracowników) jest obowiązany na podstawie art. 226 *Kodeksu pracy* informować nadzorowanych pracowników o ryzyku zawodowym oraz w czasie pandemii o ryzyku i metodach zapobiegania występującym chorobom.

Kierownik budowy w szczególności jest obowiązany informować pracowników o ryzyku zawodowym i chorobowym w czasie pandemii, które wiąże się z wykonywaną pracą, oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami wirusem SARS-CoV-2.

Szkolenia bhp

W okresie stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii dopuszcza się przeprowadzanie szkoleń wstępnych w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy w całości za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, z wyjątkiem instruktażu stanowiskowego:

- 1) pracownika zatrudnianego na stanowisku robotniczym na budowie;
- 2) pracownika zatrudnionego na stanowisku, na którym występuje narażenie na działanie czynników niebezpiecznych;
- 3) pracownika przenoszonego na stanowisko robotnicze na budowie oraz na stanowisko, na którym występuje narażenie na działanie czynników niebezpiecznych;
- 4) ucznia odbywającego praktyczną naukę zawodu oraz studenta odbywającego praktykę studencką na budowie.

Podstawa prawna: art. 12e ust. 1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

26*

USTAWA

z dnia 26 czerwca 1974 r.

Kodeks pracy

(wyciąg)

(t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1320¹)

* Liczba w nawiasie kwadratowym oznacza pozycję w Zbiorze Aktów Prawnych – odrębne wydawnictwo POLCEN.